

institutionaalinen etnografia

Sosiaalipedagogiikan päivät 2017,
tieteelliset työryhmät 7.4.2017
Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto

Sosiaalipedagoginen tutkimus

- Mikä määrittää sosiaalipedagogista tutkimusta? Miten sosiaalipedagogisen toiminnan keskeiset periaatteet, kuten dialogi, osallisuus, yhteistoiminnallisuus, kääntyvät tutkimuksen teon periaatteiksi?
 - Sosiaalipedagogista tutkimusta ei voi pelkistää tiettyihin menetelmiin, mutta esim. etnografiaa ja (osallistuvaa) toimintatutkimusta on kutsuttu erityisen "sosiaalipedagogisiksi" menetelmiksi (esim. Kurki)
- Erityisesti kriittinen sosiaalipedagogiikan orientaatio ohjaa refleктоimaan myös tutkimuksen merkityksiä ja vaikutuksia
 - Miksi tutkimusta tehdään? Minkälaisiin lähtökohtiin se kiinnittyy? Kuka tutkimusta tekee? Kuka siitä hyötyy?
 - Tutkimuksen yhteiskunnallinen rooli: mitä se on ja voisi olla?
 - "Taisteleva tutkimus": tutkijan tehtävä ei ole yksinomaan lisätä ymmärrystä vaan myös osallistua maailman muuttamiseen tasa-arvoisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi

Institutionaalinen etnografia

- Tutkimuskohteena (1) ihmisten elämäkäytännöt sellaisina kuin he niitä elävät, kokevat ja tulkitsevat sekä (2) rakenteet, instituutiot, lait ja säädökset, jotka "ympäröivät" heitä ja vaikuttavat heihin - keskiössä arki (everyday)
 - (1) institutionaalisissa prosesseissa elävien kokemukset → esim. syrjimisen käytännöt ja yksityiskohdat → miten ihmiset elävät ja mitä heillä on siitä sanottavaa
 - (2) instituutioiden rajoittavat ja hallitsevat ulottuvuudet; poliittinen hallintajärjestelmä: ihmisten ja asioiden organisointi → esim. lainsäädäntöön ym. tutustuminen

"Institutional ethnography works from people's experiences in and of institutional forms of coordinating people's doings."

(Smith 2005, 44)

Institutionaalinen etnografia

- → Ihmisten kokemukset >< hallintasuhteet → "how people's lives come to be dominated and shaped by forces outside of them and their purposes"
 - Eri kokemukset todellisuudesta ja (usein) niiden välinen epäsuhta; "knowing something from the ruling versus an experiential perspective"
 - Miten instituutiot rakentavat ja muovaavat arkielämää
- Monimenetelmällisyys
 - Osallistuva havainnointi, haastattelut, arkistotutkimus, dokumentti- ja tekstianalyysit jne.
- Analyysin eri tasot: mitä tilanteen ymmärtäminen vaatii
 - "An institutional ethnography begins with identification of an experience, followed by noting the institutional processes that produce the experience, and then investigation of processes identified" (Billo & Mountz 2016)

Institutionaalinen etnografia

- Keskeinen kehittäjä sosiologi **Dorothy E. Smith**, vaikutteina:
 - feministisen sosiologian orientaatio ("sociology for women" / women's standpoint → "sociology for people")
 - etnometodologia (arkisen toiminnan periaatteet)
 - marxilainen historiallinen materialismi (how the settings of interest have emerged from a specific history)
 - poststrukturalismi
- → Kenttätöön problematisointi
 - "an investigation in which the direction of looking is reversed" (DeVault 1999, 48); "point of view in a marginal location (...) from the margins inward - toward the centres of power and administration" (mt.)

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto 2017

5

Institutionaalinen etnografia vastaanottokeskusympäristössä

- Turvapaikanhakijoiden moninkertaisesti "vallaton" elämäntilanne
 - → liikkeelle marginalisoidussa asemassa elävien kokemuksista ("studying up", vrt. tutkimusotteen feministiset juuret)
- Vok instituutiona; turvapaikanhakijan tilannetta määrittävä ja säätelevä lainsäädäntö ja dokumentit (esim. Migrin maaraportit) sekä niiden tulkinnat
 - → instituutio ja vallan rakenteet turvapaikanhakijoiden elämäntilanteen määrittäjinä
- Ihmisillä pitäisi olla tietoa ja ymmärrystä instituutioista, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä ja toimintaansa
 - → yhteinen oppiminen
- Miten turvapaikanhakijoiden arkea voi parantaa heidän omasta kokemuksestaan käsin, instituution reunaehtojen puitteissa
 - → kantaaottavuus ja muutossuuntautuneisuus sisäänrakennettuna tutkimusorientaatioon

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto 2017

6

Tutkimushankkeen ja kenttätöön suunnitteluvaihe

- Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Päivikki Rapon etnografiakuukausi vastaanottokeskuksessa pro gradu -tutkielmaansa varten → mitä laajemmassa ja pitkäaikaisemmassa vok-etnografiassa tulee ottaa huomioon
- Nykyisten ja entisten turvapaikanhakijoiden, kansalaistoimijoiden/aktivistien, tutkijoiden, vok-työntekijöiden haastattelut → mitä vastaanottokeskusten arkeen ja toimintaan liittyen on olennaista tutkia
- Ajankohtaisen tilanteen analyysi → miten vaikuttaa alun perin suunniteltuun tutkimusasetelmaan
- Kentälle pääsyyn liittyvät neuvottelut
- Tutkimusluvut, tutkimusetiikka, tutkijan rooli

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto 2017

7

Lähteitä

- Billo, Emily & Mountz, Alison (2016). For institutional ethnography: Geographical approaches to institutions and the everyday. *Progress in Human Geography* 40(2), 199-220.
- Campbell, Marie & Frances Gregor (2004). *Mapping the social: A primer in doing institutional ethnography*. Lanham / Plymouth: AltaMira Press. [Alkup. 2002]
- DeVault, Marjorie L. (1999). Institutional ethnography: A strategy for feminist inquiry. Teoksessa DeVault, Marjorie L.: *Liberating method: Feminism and social research*. Philadelphia: Temple University Press, 46-54.
- Smith, Dorothy E. (2005). *Institutional ethnography: A sociology for people*. Lanham / Oxford: AltaMira Press.

Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto 2017

8